

LIBRIS | We know
books
COLECȚIA

Câmpul de lectură

AVANGARDA LITERARĂ ROMÂNEASCĂ

Prefață, selecție a textelor, note biobibliografice,
concepte operaționale și bibliografie
de **Nicolae Bârna**

Aprobat de Comisia de selecție pentru editarea cărții naționale și editat cu contribuția Ministerului Culturii.

Responsabil de ediție: Mircea V. Ciobanu
Corectori: Maria Cornesco, Tatiana Darii
Redactor tehnic: Nina Duduciuc
Conceptie grafică a colecției: Vitalie Ichim
Machetare computerizată și copertă: Vitalie Ichim
Coperta I: Victor Brauner, *Suprarealistul* (1947)

ÎNȚREPRINDEREA
EDITORIAL-POLIGRAFICĂ

ȘTIINȚA

str. Academiei, nr. 3, MD-2028, Chișinău, Republica Moldova
tel.: (+373 22) 73-96-16 (anticamera); (+373 22) 73-99-94 (marketing)
(+373 22) 73-99-83 (depozit); fax: (+373 22) 73-96-27
e-mail: prini_stiinta@yahoo.com
www.editurastiinta.md

Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin Întreprinderii Editorial-Poligrafice *Știința*.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Avangarda literară românească/prefață, selecție a textelor, note biobibliografice, concepte operaționale și bibliografie de Nicolae Bârna, coperta: Victor Brauner. – [Chișinău]: *Știința*, 2021 (Tipogr. „Bons Offices”). – 188 p. – (Colecția „Câmpul de lectură”, ISBN 978-9975-67-968-8).
Bibliogr.: p. 187 (19 tit.). – Apare cu contribuția Min. Culturii.
ISBN 978-9975-85-306-4.

© Prefață, selecție a textelor, note biobibliografice, concepte operaționale și bibliografie:

Nicolae Bârna, 2017, 2021

© Întreprinderea Editorial-Poligrafică *Știința*, 2017, 2021

CUPRINS

10 | Prefață (*Nicolae Bârna*)

24 | Notă asupra ediției

DALOCRIN

26 | Moartea pământului

URMUZ

27 | Pâlnia și Stamate

30 | Ismail și Turnavitu

32 | Gayk

34 | Plecarea în străinătate

36 | Algazy & Grummer

38 | Cronicari

George MAGHERU

39 | Basm pentru adormit copiii (fragment)

40 | Badinaj

H. BONCIU

41 | Înmormântare clasa-ntâi

42 | Bleah

ION VINEA

43 | Eleonora

43 | Vorbe goale

TRISTAN TZARA

44 | Glas

44 | Înserează

F. BRUNEA

46 | Arhivă

Alexandru TUDOR-MIU

- 48 | Zi buiestră
49 | Madrigal-icoană

Mihail COSMA

- 50 | Prospect
50 | ?
51 | Fortuna
52 | Scrisoare deschisă
53 | Prefață pentru un Baedeker
53 | Reportaj

Sașa PANĂ

- 54 | Alfabet (fragment)
56 | Echinox arbitrar (fragmente)
60 | Reportaj intim
61 | Mărturisiri (fragment)

Grigore CUGLER

- 62 | Apunake (fragment)

Ilarie VORONCA

- 69 | Hidrofil
69 | Almanah (IV)
70 | Într-o noapte
73 | Brățara nopților (fragment)
75 | Invitație la bal
77 | Petre Schlemihl (fragment)

Stephan ROLL

- 79 | Hardmuth № 2
79 | Etc.
80 | Extraordinar
81 | Erotică

Virgil GHEORGHIU

- 82 | Jazz

- 82 | Spre ora 0

Constantin NISIPEANU

- 84 | Spre țara închisă în diamant

MOLDOV

- 85 | Șmaie
86 | Kakarad

Geo BOGZA

- 88 | Fugiri
88 | Prefață la un roman de dragoste
89 | La închisoarea de hoți din Doftana
90 | Poem ultragiant
92 | Poem petrolifer

M. BLECHER

- 95 | Întâmplări în irealitatea imediată (fragmente)

Eugen IONESCU

- 101 | Englezește fără profesor (fragment)

Victor Valeriu MARTINESCU

- 106 | Nostalgie ad hominem
107 | Metapsihica
107 | Andy Anna Sangeorgeana (fragment)

Virgil TEODORESCU

- 112 | Munții din vise
113 | Transparența câmpului magnetic
114 | Noaptea meduzele își desfac voalurile
114 | Cercurile de lemn îngrozesc arborii
115 | Apropierea nopții
115 | Vorbele spasmuri orgasme și cârpe
116 | Haina de vulpi vii
117 | În ruinele patului

ȘULY

- 118 | Ughi

- 120 | Bumerang
121 | Uneori obișnuiesc să stau în fața unui felinar și să fluier
122 | Inventatorul iubirii (fragment)
125 | Moartea moartă (fragmente)
130 | Un lup văzut printr-o lupă

Gellu NAUM

- 133 | Un centaur siluind arborii poemului
134 | Coșurile fabricilor vor urina trifoii
134 | Tu te poți chiar decapita
135 | Pălăria de iască
136 | Aceste cravate mă fac inuman
138 | Lanterna magică
138 | Îmi place ca lupilor
138 | Alfabet acvatic
138 | Oglinda oarbă

Paul PĂUN

- 140 | Marea palidă

Constant TONEGARU

- 143 | Plantația de cuie

Manifeste, programe, texte eseistice și publicistice

- 146 | Ion VINEA: Manifest activist către tinerime
147 | Ilarie VORONCA: Aviogramă
148 | Alex. CERNAT (Ilie VORONCA): 1924
149 | Ilarie VORONCA: Constatări
150 | Ilarie VORONCA: Glasuri
152 | „INTEGRAL“: [Manifest al revistei „Integral“]
153 | Ilarie VORONCA: Suprarealism și integralism
155 | Mihail COSMA: De la futurism la integralism
158 | Geo(rge) BOGZA: Urmuz
160 | Sașa PANĂ: Manifest
160 | Ilarie VORONCA: Poezia nouă
163 | Virgil GHEORGHIU: Poem (în loc de manifest)
163 | „unu“ [ILARIE VORONCA]: Coliva lui Moș Vinea
164 | „ALGE“: Strigăt

- 165 | Geo BOGZA: Exasperarea creatoare
169 | Sașa PANĂ: Denunț
170 | Miron Radu PARASCHIVESCU: Schimbarea la față a cuvântului
172 | Geo BOGZA, Paul PĂUN, Gherasim LUCA, S. PERAHIM: Poezia pe care vrem să o facem
174 | Gellu NAUM: Medium (fragment)
175 | Note biobibliografice
182 | Concepte operaționale
187 | Bibliografie

MOARTEA PĂMÂNTULUI

Pe marginea mării, suspină în tăcere
 O găscă,
 Cu coadă și coamă de cal,
 Și-o muscă ce-ar vrea să se ducă la bal,
 Dar n-are picere.
 Alături, suspină o rață bătrână,
 Ce poartă-n mână
 Mănușe de lână.
 Ar vrea să arunce, să rumege stele
 Dar n-are măsele.
 Pe Ocean, plutește-n tăcere,
 O sticlă cu bere.
 Iar Africa! Africa se arată mândră la mal
 Călare pe cal.
 Pământul tresare, se zguduie, se ridică-n picioare,
 Dar cade și moare.
 El moare și-l plânge duioase
 Trei broaște-țestoase,
 Și-l plânge și peștii cu hohot,
 În ceruri s-aude un sunet de clopot.
 Iar vulcanii s-avântă și-aruncă în nori
 Măslina cu flori.
 El e dus la groapă, e dus cu cântare,
 La cap îi aprinde-o babă lumânare,
 Și-n urma lui vine, cu multă sfială,
 O carte poștală.

(Reprodusă după Sașa Pană, *Antologia literaturii române de avangardă*, București, 1969)

PÂLNIA ȘI STAMATE

ROMAN ÎN PATRU PĂRȚI

I

Un apartament bine aerisit, compus din trei încăperi principale, având terasă cu geamlâc și sonerie.

În față, salonul somptuos, al cărui perete din fund este ocupat de o bibliotecă de stejar masiv, totdeauna strâns înfășurată în cearșafuri ude... O masă fără picioare, la mijloc, bazată pe calcule și probabilități, suportă un vas ce conține esență etenă a „lucrului în sine”, un cățel de usturoi, o statueta ce reprezintă un popă (ardelenesc) ținând în mână o sintaxă și ... 20 de bani bacșiș... restul nu prezintă nicio importanță. Trebuie însă reținut că această cameră, veșnic pătrunsă de întuneric, nu are nici uși, nici ferestre și nu comunică cu lumea din afară decât prin ajutorul unui tub, prin care uneori iese fum și prin care se poate vedea, în timpul nopții, cele șapte emisfere ale lui Ptolomeu, iar în timpul zilei doi oameni cum coboară din maimuță și un șir infinit de bame uscate, alături de Auto-Kosmosul infinit și inutil...

A doua încăpere, care formează un interior turc, este decorată cu mult fast și conține tot ceea ce luxul oriental are mai rar și mai fantastic... Nenumărate covoare de preț, sute de arme vechi, încă pătate de sânge eroic, căptușesc coloanele sălii, iar imenșii ei pereți sunt, conform obiceiului oriental, sulemeniți în fiecare dimineață, alteori măsurăți, între timp, cu compasul pentru a nu scădea la întâmplare.

De aci, prin o trapă făcută în dușumea, se ajunge, din partea stângă, în o subț-pământă ce formează sala de recepție, iar din partea dreaptă, prin ajutorul unui cărucior pus în mișcare cu manivela, se pătrunde într-un canal răcoros, al căruia unul din capete nu se știe unde se termină, iar celălalt, la partea opusă, într-o încăpere scundă, cu pământ pe jos și în mijlocul căreia se află bătut un țaruș, de care se află legată întreaga familie Stamate...

Acest om demn, unsuros și de formă aproape eliptică, din cauza nervozității excesive la care a ajuns de pe urma ocupațiilor ce le avea în consiliul comunal, este silit să mestece, mai toată ziua, celuloid brut, pe care apoi îl dă afară, fărămițit și insalivat, asupra unicului său copil, gras, blazat și în etate de patru ani, numit Bufty... Micul băiat, din prea multă pietate filială, prefăcându-se însă că nu observă nimic, târăște o mică targă, pe uscat, în vreme ce mama sa, soția tunșă și legitimă a lui Stamate, ia parte la bucuria comună, compunând madrigale, semnate prin punere de deget.

Aceste ocupațiuni îndeajuns de obositoare îi fac, cu drept cuvânt, să se amuzeze și atunci, ajungând uneori cu îndrăzneala până la inconștiență, se uită tustrei cu binoclul, printr-o spărtură a canalului, în Nirvana (care se află situată în aceeași circumscricție cu dâșii, începând lângă băcânia din colț) și aruncă în ea cu cocoloașe făcute din miez de pâine sau cu coceni de porumb. Alteori, pătrund în sala de recepție și dau drumul unor robinete expres construite acolo, până ce apa, revărsându-se, le-a ajuns în dreptul ochilor, când cu toții trag atunci, de bucurie, focuri de pistol în aer.

În ce privește personal pe Stamate, o ocupație care îl preocupă în gradul cel mai înalt este ca să ia, seara, prin biserici, instantanee de pe sfinții mai în vârstă, pe care le vinde apoi cu preț redus credulei sale soții și mai ales copilului Bufty, care are avere personală. Acest negoț nepermis nu l-ar fi exercitat pentru nimic în lume Stamate, dacă nu ar fi dus lipsă aproape completă de mijloace, fiind silit chiar să facă armata când era abia în vârstă de un an, numai ca să poată ajuta, cât de curând, pe doi frățiori nevoiași ai săi, cu șoldurile scoase prea mult în afară, cauză pentru care fuseseră dați afară din slujbă.

III

Într-una din zile, lui Stamate, ocupat cu obișnuitele sale cercetări filosofice, i se păru, o clipită, că a pus mâna și pe cealaltă jumătate a „lucrului în sine“, când fu distras de o voce femeiască, o voce de sirena, ce mergea drept la inimă și se auzea în depărtare, pierzându-se ca un ecou.

Alertând de urgență la tubul de comunicație, Stamate, spre marea lui înmărmurire, văzu cum, în aerul cald și îmbălsămat al serii, o sirena

cu gesturi și voce seducătoare își întindea corpul lasciv pe nisipul fierbinte al mării... În luptă puternică cu sine, pentru a putea să nu cadă pradă tentației, Stamate închirie atunci în grabă o corabie și, pornind în larg, își astupă urechile cu ceară împreună cu toți matrozii...

Sirena deveni însă tot mai provocatoare... Ea îl urmări pe întinsul apelor, cu cântări și gesturi perverse, până ce o duzină de Driade, Nereide și Tritoni avură tot timpul să se adune din larguri și adâncuri și să aducă, pe o superbă cochilie de sidex, o inocentă și decentă pâlnie ruginită.

Planul de seducțiune al seriosului și castului filosof putea fi astfel considerat ca reușit. Abia avu el timpul să se furișeze la tubul de comunicație, când zănele mării îi și depuseră, grațios, pâlnia în preajma locuinței sale, apoi ușoare, zglobii, în răsese și chiote nebune, dispărură cu toate pe întinsul apelor.

Confuz, înnebunit, dezagregat, Stamate abia putu să apară cu căruciorul prin canal... Fără a-și pierde însă cu totul sângele rece, azvârli el de câteva ori cu țărăna asupra pâlniei și, după ce se ospătă cu puțină fierțură de ștevie, se aruncă, din diplomație, cu fața la pământ, rămânând astfel în nesimțire timp de opt zile libere, termenul necesar ce, după procedura civilă, credea dânsul că trebuia să treacă pentru a fi pus în posesiunea obiectului.

După această trecere de timp, reluându-și ocupațiunile cotidiene și pozițiunea verticală, Stamate se simți cu totul renăscut. Niciodată nu cunoscuse el până atunci divinii fiori ai dragostei. Se simțea acum mai bun, mai îngăduitor și turburarea ce o încerca la vederea acestei pâlnii îl făcea să se bucure și totodată să sufere și să plângă ca un copil... O scutură cu un otrep și, după ce îi unse găurile mai principale cu tinctură de iod, o luă cu sine și, cu legături de flori și dantele, o fixă alături și paralel cu tubul de comunicație, și, tot atunci, pentru prima oară, istovit de emoție, trecu odată printr-însa, ca fulgerul, și îi fură o sărutare.

Pentru Stamate, pâlnia deveni de atunci un simbol. Era singura ființă de sex femeiesc cu un tub de comunicație ce i-ar fi permis să satisfacă și cerințele dragostei și interesele superioare ale științei. Uitându-și cu totul sacrele îndatoriri de tată și soț, Stamate începu să-și taie în fiecare noapte, cu foarfeca, legăturile ce-l țineau atașat de țărș și, spre a putea da frâu liber dragostei sale nețărșurite, începu să treacă din ce în ce mai des prin interiorul pâlniei, făcându-și vânt

în ea de pe o trambulină construită expres și coborându-se apoi în mâini, cu o iuțeală vertiginoasă, pe o scară mobilă de lemn, la capătul căreia își rezuma rezultatul observărilor sale în afară.

IV

Fericirile mari sunt, totdeauna, de scurtă durată... Într-una din nopți, Stamate, venind spre a-și face obișnuita-i datorie sentimentală, constată cu uimire și dezamăgire că, din cauze încă nepătrunse, orificiul de ieșire al pâlniei se strâmtase într-atât încât orice comunicație prin el era imposibilă. Nedumerit și totuși bănuitor, se puse la pândă și, a doua noapte, necrezându-și ochilor, văzu cu groază cum Bufty, urcat sus, gâfâind, fusese lăsat să intre și să treacă. Pietrificat, Stamate abia avu puterea să se ducă să se lege singur de țăruș; a doua zi luă însă o hotărâre supremă.

Mai întâi își îmbrățișă soția devotată și, după ce-i dădu în grabă o vopsea, o cusu într-un sac impermeabil, în scopul de a păstra mai de parte, intactă, tradițiunea culturală a familiei. După aceea, în mijlocul unei nopți reci și întunecoase, luă el pâlnia și pe Bufty și, aruncându-i într-un tramcar, ce tocmai trecea la întâmplare, le făcu vânt cu dispreț în Nirvana. Totuși, mai târziu, sentimentul patern învinse, și Stamate, grație calculelor și combinațiilor sale chimice, reuși să facă cu timpul, prin puterea științei, ca Bufty să ocupe acolo un post de subșef de birou.

Cât despre eroul nostru, Stamate, pentru ultima oară cătând prin tubul de comunicație, mai privi o dată Kosmosul cu ironie și indulgență.

Suindu-se apoi pentru totdeauna în căruciorul cu manivelă, luă direcția spre capul misterios al canalului și mișcând manivela cu o stăruință crescândă, aleargă și astăzi, nebun, micșorându-și mereu volumul, cu scopul de a putea, odată, pătrunde și dispărea în infinitul mic.

ISMAİL ȘI TURNAVITU

Ismail este compus din ochi, favoriți și rochie și se găsește astăzi cu foarte multă greutate.

Înainte vreme creștea și în Grădina Botanică, iar mai târziu, grație progresului științei moderne, s-a reușit să se fabrice unul pe cale chimică, prin sinteză.

Ismail nu umblă niciodată singur. Poate fi găsit însă, pe la ora 5½ dimineata, rătăcind în zigzag pe strada Arionoaiei, însoțit fiind de un viezure de care se află strâns legat cu odgon de vapor și pe care în timpul nopții îl mănâncă crud și viu, după ce mai întâi i-a rupt urechile și a stors pe el puțină lămâie... Alți viezuri mai cultivă Ismail în o pepinieră situată în fundul unei gropi din Dobrogea, unde îi întreține până ce au împlinit vârsta de 16 ani și au căpătat forme mai pline, când, la adăpost de orice răspundere penală, îi necinstește rând pe rând și fără pic de muștrare de cuget.

Cea mai mare parte din an, Ismail nu se știe unde locuiește. Se crede că stă conservat într-un borcan situat în podul locuinței iubitelui său tată, un bătrân simpatic cu nasul tras la presă și împrejmuit cu un mic gard de nuiele. Acesta, din prea multă dragoste părintească, se zice că îl ține astfel sechestrat pentru a-l feri de pișcăturile albinelor și de corupția moravurilor noastre electorale. Totuși Ismail reușește să scape de acolo câte trei luni pe an, în timpul iernii, când cea mai mare plăcere a lui este să se îmbrace cu o rochie de gală, făcută din stofă de macat de pat, cu flori mari cărămizii, și apoi să se agațe de grinzii pe la diferite binale, în ziua când se serbează tencuitul, cu scopul unic de a fi oferit de proprietar ca recompensă și împărțit la lucrători... În acest mod speră el că va contribui într-o însemnată măsură la rezolvarea chestiunii muncitorești... Ismail primește și audiențe, însă numai în vârful dealului de lângă pepiniera cu viezuri. Sute de solicitanți de posturi, ajutoare bănești și lemne sunt mai întâi introduși sub un abat-jour enorm, unde sunt obligați să clocească fiecare câte 4 ouă. Sunt apoi suiți în câte un vagonet de gunoi de-al primăriei și cărați cu o iuțeală vertiginoasă până sus la Ismail, de către un prieten al acestuia, care îi servă și de salam, numit Turnavitu, personaj ciudat, care, în timpul ascensiunii, are urâtul obicei de a cere solicitanților să i se promită corespondență amoroasă, contrar amenință cu răsturnarea.

Turnavitu nu a fost multă vreme decât un simplu ventilator pe la diferite cafenele murdare, grecești, de pe strada Covaci și Gabroveni. Nemaiputând suporta mirosul ce era silit să aspire acolo, Turnavitu făcu mai multă vreme politică și reuși astfel să fie numit ventilator de Stat, anume la bucătăria postului de pompieri „Radu-Vodă”.

La o serată dansantă făcu cunoștință cu Ismail. Expunându-i aceștia mizera situație în care a ajuns din cauza atâtor învârtituri, Ismail, inimă caritabilă, îl luă sub protecțiunea sa. I se promise să i se servească de îndată câte 50 de bani pe zi și tain, cu singura obligațiune pentru Turnavitu de a-i servi de șambelan la viezuri; asemenea, să-i iasă înainte, în fiecare dimineață, pe strada Arionoaiei și prefăcându-se că nu-l observă, să calce viezurile pe coadă spre a-i cere apoi mii de scuze pentru neatenție, iar pe Ismail să-l măgulească pe rochie cu un pământ muiat în ulei de rapită, urându-i prosperitate și fericire...

Tot spre a place bunului său prieten și protector, Turnavitu ia o dată pe an formă de bidon, iar dacă este umplut cu gaz până sus, întreprinde o călătorie îndepărtată, de obicei la insulele Majorca și Minorca; mai toate aceste călătorii se compun din dus, din spânzurarea unei șopârle de clanța ușii Căpitaniei portului și apoi reîntoarcerea în patrie...

În una din aceste călătorii, Turnavitu, contractând un guturai nesuferit, molipsi, la înapoiere, în așa hal pe toți viezurii, încât, din cauza deselor strănuturi, Ismail nu-i mai putea avea la discreție oricum. Fu imediat concediat din serviciu.

Fire afară din cale sensibilă și neputând suporta o atare umilință, disperat, Turnavitu își puse atunci în aplicație funestul plan al sinuciderii după ce avu însă mai întâi grijă să își scoată cei patru dinți canini din gură...

Înainte de moarte se răzbună grozav pe Ismail, căci punând să i se fure acestuia toate rochiile, cu gaz dintr-însul le dădu foc pe un maidan. Redus astfel la mizerabila situație de a rămâne compus numai din ochi și favorit, Ismail abia mai avu puterea să se târască până la marginea pepinierii cu viezuri; acolo căzu el în stare de decrepitudine și în această stare a rămas și până în ziua de azi...

GAYK

Gayk este singurul civil care poartă pe umărul drept un susținător de armă. El are gâtlejul totdeauna supt și moralul foarte ridicat. Nu poate fi ostil multă vreme cuiva, dar din privirea-i piezișă, din direcțiunea ce ia uneori nasul său ascuțit precum și din împrejurarea că este aproape în permanență ciupit de vărsat și cu unghiile netăiate, îți face impresia că este în tot momentul gata să sară pe tine pentru a te ciuguli.

Ascuțit bine la ambele capete și încovoiat ca un arc, Gayk stă totdeauna puțin aplecat înainte, astfel că poate ușor domina împrejurimile. Ține să fie bine pregătit pentru orice eventualitate și de aceea doarme numai în frac și mănuși albe, păstrând ascunse sub pernă o notă diplomatică, o cantitate respectabilă de pesmeți și... o mitralieră.

În timpul zilei, Gayk nu poate suferi altă îmbrăcăminte decât o perdeluță cu brizbrizuri, una în față și alta în spate și care se pot foarte ușor da în lături de oricine cu permisiunea sa.

Timpul și-l petrece înotând continuu 23 de ore, însă numai în direcțiunea nord-sud, de teamă de a nu ieși din neutralitate. În ora liberă ce-i mai rămâne se inspiră de la muze cu bocanci.

A reușit în curând să ne dea o nouă îndrumare în politica noastră externă, emițând cel dintâi și cu multă autoritate părerea că trebuie să luăm pe transilvăneni fără Transilvania; susține însă că trebuie cu orice preț să obținem prin intervenția Vaticanului, Năsăudul cu trei kilometri, kilometrii situați nu însă împrejur, ci aliniați unul lângă altul, în lungime alături de oraș și cu direcția spre ducatul Luxemburg, ca semn de admonestare pentru că a permis să i se violeze neutralitatea de armatele germane.

Gayk nu are copii. A adoptat însă pe când era încă elev în gimnaziu pe o nepoată a sa, în momentul când aceasta lucra la gherghef. Nu s-a dat înapoi de la niciun sacrificiu pentru a-i da o educație aleasă — având grijă să-i trimită în fiecare zi, la institutul unde o internase, câte un chelner care să o roage, din partea sa, să se spele în fiecare sâmbătă pe cap și să-și formeze neapărat o cultură generală.

Foarte sârguitoare și conștiincioasă, această nepoată a sa ajunge în scurt timp la maturitate și, observând într-una din zile că a reușit să dobândească o cultură generală, a cerut iubitelui său unchi să o libereze din pension și să fie acasă la câmp... Încurajată că a fost atât de ușor satisfăcută, ea nu pregetă mai târziu să ceară să i se garanteze și accesul la mare. Gayk atunci, drept orice răspuns, sări brusc asupra ei și o ciuguli de nenumărate ori; ceea ce dânsa găsind că i s-a făcut contra oricărui uz internațional și fără niciun avis prealabil, se consideră în stare de război, război care îi ținură angajați mai mult ca trei ani de zile și pe un front de aproape șapte sute de kilometri. Amândoi luptară având hrana în bani și cu foarte mult eroism, însă în cele din urmă Gayk fiind avansat mareșal pe câmpul de luptă și negăsind acolo niciun ceaprazar militar pentru a-și pune galoanele noului său grad, renunță de a se mai bate și ceru pace. Acesta conveni de altfel

Primul schimb de prizonieri îl făcură la casa Teatrului de operațiuni, obținând pentru el prețuri modeste. După aceea conveniră să încheie o pace rușinoasă. Gayk își luă angajamentul să renunțe pentru totdeauna de a mai ciuguli pe cineva, mărgininu-se de aci înainte numai la câte o litră de grăunțe ce se obliga nepoata să-i aducă zilnic sub garanția și controlul Marilor Puteri; iar nepoata sa obținu în sfârșit o fâșie lată de doi centimetri până la mare, însă fără dreptul de a se dispensa de pantaloni de baie. Totuși, în cele din urmă, amândoi rămaseră pe deplin satisfăcuți, căci o clauză secretă a tratatului le dădea dreptul să-și poată ridica fiecare pe viitor cât va putea mai sus moralul.

PLECAREA ÎN STRĂINĂTATE

Din toate preparativele voiajului, cea mai mare parte erau îndeplinite; în cele din urmă reuși să plătească și chiria, ajutat fiind de cele două bătrâne rațe ale sale și care nici de astă dată nu-l lăsară să alerge la mila vecinilor. Singurul lucru ce îi cereau în schimb era ca să fie și ele primite, cel puțin o oră pe zi, în camera sa de lucru care exala un așa de dulce și îmbătător miros de ciurciuvele. Se sui în corabie.

Sentimentul puternic și neînvinș de tată îl trase însă înapoi la țărni unde, cu o mișcare distrată și nervoasă și în mijlocul poporului iubit, își cusu două tampoane de sugătoare pe căptușeala mușegăită a smokingului său și imediat după aceasta, fără a mai pierde timpul, se furișă, neobservat de nimeni, în camera scundă din fundul curții, trecând la religiunea mozaică.

Nu mai avea niciun moment de pierdut. Intrase în al șaptezecilea an al existenței sale, lăsând în urmă un trecut glorios și acuma zilele îi erau numărare. Singura dorință ce mai avea era să-și serbeze nunta de argint. În acest scop chemă pe toți argații și, după ce îi invită mai întâi să ciugulească niște sămânță de cânepă, îi aruncă în o cistelniță de var. Urmară apoi trei impiegați definitivi de clasa a treia și un arhieru! El însuși, ca să poată liniști mulțimea care începuse să cârtească, își ciunti trei degete de la mâna stângă și se sui apoi pe un scaun de cizmărie cu trei picioare, unde, în sfârșit, spre satisfacția

tuturor, ciocul său mătăsos putea să atârne, plutind liber și nesupărat de nimeni pe apa rece și proaspătă a pâraiașului cristalin.

După aceea, se sui din nou în corabie. Bătrâna sa soție refuză însă să-l urmeze, roasă fiind de viermele geloziei din cauza legăturilor de inimă ce bănuia că el ar fi avut cu o focă. Totuși, conștientă de îndatoririle ei de soție și pentru a nu se arăta prost-crescută, îi oferi la plecare două lăptii, un caiet de desen de Borgovanu și un zmeu cu speteze „din patru”, pe care el le refuză, cu indignare, scuturând niște alune într-un sac.

Ambițioasă ca orice femeie și neputând suporta afrontul unui asemenea refuz, netrebnică soție îl legă atunci cu o frânghie de umezii obrazului și, după ce îl târî în mod barbar până la marginea corăbiei, îl luă și îl depuse, fără nicio formalitate, pe uscat.

Dezgustat de viață și încărcat de glorie și de ani, își scoase căciula și luă tot atunci ultimele dispozițiuni care erau și ultima sa voință. Renunță la toate titlurile și la întreaga sa avere, se dezbracă în pielea goală, rămânând încins numai cu o funie de tei și, după ce în această stare mai privi încă o dată marea nemărginită, se sui în prima căruță cu arcuri ce întâlni în cale și ajungând în goana cailor la orașul cel mare din apropiere, merse de se înscrie în barou...

CONCLUZIUNE ȘI MORALĂ

De vreți cu toți, în timpul nopții, un somn în tihnă să gustați, Nu faceți schimb de ilustrate cu cel primar din Cârligați.